

VARHAISEN VÄLITTÄMISEN TOIMINTAMALLI

Hyväksytty Humakin opiskelijahyvintointiryhmässä 3.6.2016
Päivitetty 05/2021

1. Varhainen välittäminen

Varhaisen välittämisen toimintamalli auttaa henkilöstöä ja opiskelijoita havaitsemaan yksittäisen opiskelijan ja opiskeluyhteisön ongelmia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja antaa käytännön ohjeita terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyyn, ratkaisuun ja opiskelijan hoitoon ohjaukseen. Varhaisen välittämisen toimintamalli tarkoittaa Humakissa varhaiseen puuttumiseen perustuvaa toimintatapaa, jota tukee avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri henkilöstön ja opiskelijoiden välillä sekä opiskelijoiden kesken. Opiskelijan kynnys ongelmista kertomiseen madaltuu, jos hän ei koe pelkoa leimaamisesta tai moralisoinnista.

1.1. Varhainen välittäminen Humakissa

Jokaisella Humak-yhteisön toimijalla on velvollisuus puuttua tilanteeseen, jos hänelle nousee huoli opiskelijasta tai ryhmästä. Huolen kokeminen on aina subjektiivinen tunne, joten yksilön oma kokemus huolesta on riittävä. On aina parempi puuttua asiaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin mahdollisuudet ongelmien ratkaisemiseksi ja opiskelijan ohjaamiseksi avun piiriin ovat hyvät.

Omaa koettua huolta voi arvioida Huolen vyöhykkeistöllä (lähde THL). Kaavio auttaa henkilöstöä tai opiskelijaa arvioimaan avun ja yhteistyön tarvetta.

Opiskelijoita pitäisi tukea omissa opiskelu- ja arkiympäristöissään.

→ Matala kynnys hakea apua, sillä usein voimavarat alhaiset esim. lähteä hakemaan apua / tukea muualta.

Ei huolta 1	Pieni huoli 2	Tuntuva huoli 3	Suuri huoli 4
Ei huolta lainkaan.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä. Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Huoli on tuntuva. Omat voimavarat ovat ehtymässä. Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huoli on erittäin suuri. Omat keinot ovat loppussa. Tilanteeseen on saatava muutos heti.

1.2. Yhteistyö opiskeluterveydenhuollon kanssa

Jokainen humakilainen voi tarvittaessa ottaa yhteyttä opiskelijoiden terveydenhoidosta vastaavaan Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS:n huoleen liittyvissä asioissa.

YTHS:n palveluja voivat käyttää kaikki yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa perustutkintoa (AMK ja ylempi AMK) suorittavat opiskelijat, jotka ovat ilmoittautuneet lukukaudelle läsnä oleviksi. YTHS:n opiskeluterveydenhuollon piiriin eivät kuulu avoimen AMK:n opiskelijat eivätkä saapuvat kansainväliset vaihto-opiskelijat.

YTHS:n tehtävänä on

- järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille
- edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä
- edistää opiskeluympäristön ja -yhteisön hyvinvointia.

(Lähde: Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS: <https://www.yths.fi/>)

2. Huolta ja varhaisen puuttumisen tarvetta mahdollisesti herättäviä tekijöitä

Tarpeita varhaiselle puuttumiselle voivat herättää esimerkiksi epäily päihteiden tai huumausainneiden väärinkäytöstä, huoli opiskelijan mielenterveydestä tai elämännhallinnasta.

2.1. Päihteet

Humak edistää toiminnallaan päihteetöntä elämäntapaa ja uudet opiskelijat tutustutetaan Humakin linjauksiin opintojen alun orientoitumisvaiheessa. Vastuu opiskelijoiden perehdyttämisestä on alueyksiköiden opiskelijahyvinvointiryhmillä ja valmennuksesta vastaavilla lehtoreilla. Päihdehaittojen ennaltaehkäisyyn liittyvät tehtävät kuuluvat alueyksikkökohtaisille opiskelijahyvinvointiryhmille sekä Humak-tasoiselle opiskelijahyvinvointiryhmälle.

Opiskelijan päihteiden ongelma- ja riskikäytön puheeksi ottaminen on jokaisen tilanteen havaitsevan tehtävä. Päihteillä tarkoitetaan tässä asiakirjassa alkoholia, huumausaineita, lääkkeitä ja liuottimia tai muita aineita silloin, kun niitä käytetään päihtymistarkoituksessa.

Päihteiden vaikutuksen alaisena esiintyminen kampuksella, TKI-keskuksessa ja niiden alueella tai oppimistilanteessa kuten harjoittelussa on kielletty. Varsinaisen opiskelujan ulkopuolella kampuksilla asuviin opiskelijoihin sovelletaan kampuskiinteistöjen järjestyssääntöjä.

2.1.1. Toimenpiteet epäiltäessä päihteiden käyttöä

Varhaisen välittämisen periaatteen mukaisesti opiskelijan päihteidenkäytöstä johtuviin ongelmiin puututaan heti, kun ne havaitaan. Jos epäilet päihteiden väärinkäyttöä, ota asia itse puheeksi opiskelijan kanssa tai ilmoita epäilyistäsi opiskelijan valmentajalle tai opiskelijahyvinvoinnista vastaavalle lehtorille.

Akuutissa tilanteessa päihteiden käytön havainnut henkilöstön edustaja velvoitetaan keskustelemaan heti opiskelijan kanssa. Päihtynyttä opiskelijaa pyydetään välittömästi poistumaan opiskelutilanteesta. Mikäli tilanteeseen liittyy opetuksen häirintää tai väkivaltaista tai uhkaavaa käytöstä, voidaan opiskelijaan kohdistaa kurinpitotoimia (ammattikorkeakoululaki 932/2014, 38 §). Humanistisen ja kasvatustieteiden AMK-opinnoissa akuutti päihdeongelma voi olla peruste opiskeluoikeuden peruuttamiselle.

Opiskelijan tilanteesta keskusteleminen

Akuutin puheeksi ottamisen jälkeen opiskelijan kanssa pidetään tapaaminen, jossa mukana ovat asianosaisen opiskelijan kannalta tarvittavat henkilöt, esim. valmentaja ja/tai alueellisen opiskelijahyvinvointiryhmän puheenjohtaja ja terveydenhoitaja.

Hoitoonohjaus

Tarvittaessa opiskelijan kanssa tehdään hoitoonohjaussopimus, jonka allekirjoittavat opiskelija, opiskelijahyvinvointiryhmän puheenjohtaja ja terveydenhoitaja (ks. liite C). Opiskelijan luvalla voidaan myös lähiomaisiin olla yhteydessä ja heidät voidaan mahdollisuuksien mukaan sitouttaa hoitosuunnitelmiin.

Tilanteen seuranta ja opintoihin palaaminen

Hoitoonohjauspalaverissa voidaan sopia opiskelijan tilanteen seuraamisesta. Joskus saatetaan joutua tilanteeseen, jossa opiskelija joutuu väliaikaisesti keskeyttämään opintonsa. Jos opintojen keskeyttäminen on tarpeen päihdeongelman hoitamiseksi, opiskelijalle tehdään suunnitelma ammattikorkeakouluun paluusta.

2.2. Huumausaineet

Ammattikorkeakoululain (932/2014, 36 §) mukaan ammattikorkeakoulu voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen, jos

- on perusteltu aihe epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai harjoittelussa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista; **JA**
- testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi; **JA**
- opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, harkinta- tai reagointikykyä; **JA**
- huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen ko. tehtävässä
- vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä, tai 5 • vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta, tai
- vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä, tai
- merkittävästi lisää huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan, hallussapidon, käytön tai leviämisen riskiä

Päätöksen huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä tekee koulutusjohtaja lehtorin, harjoittelun ohjaajan tai työpaikkaohjaajan tai muualta saadun, luotettavana pidetyn palautteen pohjalta ja opiskelijaa kuultuaan (liite D). Opiskelijan on mentävä huumausainetestiin kahden päivän sisällä todistuksen pyytämisestä. Opiskelijalle tieto huumausainetestaukseen lähettämistä tulee antaa kahdella tavalla; sekä sähköpostilla, jonka opiskelijan tulee kuitata vastaanottaneeksi, että kasvotusten kirjallisena, joka tulee myös kuitata. Tiedon kahteen kertaan lähettämällä ja kuittaamisella varmistetaan tiedonkulku ja opiskelijan mahdollisuus ehtiä toimittaa testitulokset vaaditun kahden vuorokauden sisällä.

Sekä opiskelijan että tiedoksiantajien oikeusturvan kannalta on kirjallisen tiedoksiannon kuittaustilanteessa oltava opiskelijan lisäksi kaksi henkilöä paikalla. Jos opiskelija kieltäytyy kuittaamasta testausmääräystä, kahden muun paikallaolijan kuittaukset (allekirjoitus, päivämäärä ja kellonaika) todentavat tiedoksiantoyrityksen.

Opiskelija hakeutuu huumausainetestiin opiskeluterveydenhuollon kautta ja todistuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaa Humanistinen ammattikorkeakoulu. Positiivinen testitulokset on varmistettava laatuvalvotussa laboratoriossa. Huumausainetestiä koskevaan todistukseen liittyy selvitys siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Todistus annetaan testatulle.

Huumausainetestiin lähettämisen tiedoksiannon kuittaamisesta kieltäytyminen, huumausainetestistä kieltäytyminen, positiivinen testitulokset, tai kieltäytyminen huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä voivat johtaa ammattikorkeakoululain mukaisiin kurinpitotoimiin (932/2014, 38 §). Ensimmäisenä kurinpitotoimena on rehtorin antama kirjallinen varoitus. Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai opiskelija jatkaa kirjallisen varoituksen perusteena ollutta epäasiallista käyttäytymistä, voidaan hänet erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Määräaikaisesta erottamisesta päättää ammattikorkeakoulun hallitus rehtorin esityksestä.

Huumausainerikosepäilyt tulee ilmoittaa aina poliisille.

3. Mielensterveys

Opiskelijan mielensterveyteen liittyvä huoli voi tulla tietoon opiskelijalta itseltään tai opiskelijan kanssa tekemisissä olevalta henkilöltä, esim. lehtorilta tai opiskelijatoverilta. Yleisiä mielensterveyteen liittyviä häiriötiloja ovat masennus ja ahdistuneisuushäiriöt, esim. paniikkihäiriöt. Masennuksella tarkoitetaan pidempikestoista, voimakasta ja arkielämää haittaavaa alakuloisuutta, johon liittyy mm. seuraavia piirteitä:

- Ärtisyys ja ”lyhytpinnaisuus”
- Levottomuus – ”pakko” tehdä koko ajan jotain tai hakeutua toisten seuraan
- Ilkivalta, irralliset seksisuhteet ja runsas päihteiden käyttö
- Voimakas väsymys, joka ei riipu siitä, miten paljon opiskelija nukkuu
- Jatkuvat fyysiset oireet, joille ei löydy muuta selitystä.

Tietoa nuorten [masennuksesta](#) ja [ahdistuneisuushäiriöistä](#) löytyy YTHS:n sivuilta.

Mikäli huoli opiskelijan mielenterveyteen liittyen on herännyt, hänet ohjataan ottamaan yhteyttä opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskeluterveydenhuollosta voidaan tarvittaessa ohjata opiskelija eteenpäin lääkärin, psykologin tai psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle. Lääkärin kirjoittamalla läheteellä opiskelija voi hakeutua tarvittaessa erikoissairaanhoidon järjestämään mielenterveyskeskuksen palveluun.

Opiskeluterveydenhuollon yhteystiedot ja tiedot alueellisista palveluista löytyvät [Opiskelijan oppaasta](#).

Toimintaohje, jos on herännyt huoli opiskelijan itsemurhavaarasta:

- Kahden toimijan (esim. työntekijän ja opiskelijan tai lehtorin ja opiskeluterveydenhoitajan) arvio tilanteesta.
- Opiskelijan kanssa käydyn keskustelun sisältö kirjataan opiskeluterveydenhuollossa. Kirjataan myös, onko opiskelija sitoutunut lupaukseen olla vahingoittamatta itseään.
- Opiskelija ohjataan kriisivastaanotolle, yhteystiedot alueittain löytyvät esim. [MIELI Suomen Mielenterveys ry:n sivuilta](#).
- Jos tilanne on akuutti ja opiskelija on itselleen vaarallinen, otetaan yhteys hätänumeroon 112.

Toimintaohje, jos opiskelijan terveydentilasta tai hyvinvoinnista on herännyt huoli, eikä hän ole vastannut viesteihin tai puheluihin:

- yhteydenotto opiskelutovereihin
- yhteydenotto poliisiin ja pyyntö käydä opiskelijan asunnolla

Ammattikorkeakoululaissa (932/2014, 65 §) ohjeistetaan opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevien tietojen antamisesta seuraavasti:

Opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja on tiedon haltijalla salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa:

- 1) ammattikorkeakoulun rehtorille ja ammattikorkeakoulun turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) opinto-ohjauksesta vastaaville henkilölle muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten;
- 3) opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten;
- 4) harjoittelusta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä harjoittelupaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi;
- 5) poliisille ja ammattikorkeakoulun edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai jos opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

4. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta

Jos opiskelijan kohdalla herää epäily perhe- tai lähisuhdeväkivallasta, on tilanteessa mietittävä uhrin kannalta turvallisoin toimintapa:

- Tarvitseeko uhri sairaalahoitoa → ohjataan tarvittavan hoidon piiriin
- Opiskelija ohjataan ottamaan yhteys poliisiin (p. 112) tai sosiaalitoimen päivystysnumeroon

5. Kiusaaminen ja häirintä

Kiusaamisen muodot vaihtelevat mitätöivistä eleistä ja ilmeistä sanallisiin uhkauksiin ja yhteisöstä poissulkemiseen. Kiusaaminen voi olla epäsuoraa, kuten perättömien tietojen levittäminen tai suoraa, kuten huutaminen tai nimittely (lisätietoa [TTL:n sivuilla](#)).

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilma-
piiri. Seksuaaliseen häirintään yhdistyy usein vallankäytön motiiveja ja vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu ja lähentely
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu (Opas seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa, OPH 2018)

Mikäli koet kiusaamista tai häirintää, kerro toiselle osapuolelle, ettet pidä hänen käytöksestään ja pyydä häntä lopettamaan se. Toinen osapuoli ei välttämättä itse ymmärrä toimivansa väärin. Mikäli tilanne ei ratkea asiallisella keskustelulla, ota yhteyttä omaan valmentajaasi, opintovalmentajaan tai HUMAKOn häirintäyhdyshenkilöihin. Valmentajat keskustelevat tilanteesta asianomaisten kanssa ensin erikseen. Yksittäisten kuulemisten jälkeen kaikkien osapuolten kesken järjestetään yhteinen keskustelu, jossa käydään kootusti läpi eri osapuolten kokemukset ja pyritään löytämään ratkaisu tilanteen lopettamiseksi. Tarvittaessa otetaan yhteyttä ulkopuoliseen

auttajatahoon, esimerkiksi opiskeluterveydenhuoltoon. Rikostapauksissa uhriksi joutunutta opiskelijaa tuetaan rikosilmoituksen tekemisessä.

6. Peli-/nettiriippuvuus

Peli-/nettiriippuvuuden tunnistaminen voi olla vaikeaa. Vihjeitä ongelman olemassa olostä voivat olla taloudelliset vaikeudet, stressioireet ja uniongelmat sekä poissaolot ja vaikeudet opiskelijan etenemisessä. Riippuvuus voi kohdistua rahapeleihin tai internettiin. Mikäli opiskelijalla havaitaan tällaisia riippuvuuden piirteitä, hänet ohjataan opiskeluterveydenhuoltoon. Riippuvuudet ovat yleensä vaikeahoitoisia. Lisätietoa peliriippuvaisuudesta löytyy esim. [Peluurin sivuilta](#).

7. Poissaolot

Tarvetta varhaiselle puuttumiselle voivat aiheuttaa myös opiskelijan toistuvat poissaolot ja opintojen etenemättömyys. Opintojen etenemättömyys voi johtaa opiskeluoikeuden menettämiseen. Alueyksiköihin on nimetty opiskelijahyvinvoinnista vastaava lehtori, joka toimii tarvittaessa myös erityisen tuen ja ohjauksen tarpeessa olevien opiskelijoiden tukena. [Lehtoreiden yhteystiedot löytyvät verkkosivuiltamme](#). Lisäksi jokaisessa alueyksikössä tarjotaan Otetta opintoihin –opintopaksoa, johon valmentaja voi tarvittaessa ohjata opiskelijan.

Kokopäiväopiskelijan on suoritettava ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot viimeistään yhtä vuotta suoritettavien opintojen laajuutta pidemmässä ajassa. Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan tässä ajassa, menettää opiskeluoikeutensa, ellei opiskelijalle myönnetä hakemuksen perusteella opiskeluoikeusajan jatkoa.

Mikäli opiskelija ei jostain syystä halua tai pysty suorittamaan opintojaan tietyn lukukauden aikana, voi hän ilmoittautua poissaolevaksi opiskelijaksi seuraavin ehdoin:

Tutkinto-opiskelijan opiskeluoikeudesta määrätään ammattikorkeakoululain (932/2014) 30 pykälässä. Ennen 1.8.2015 opintonsa aloittanut tai opiskelijaksi kirjattu opiskelija voi olla poissa tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella yhteensä neljän lukukauden eli kahden lukuvuoden ajan. Opiskelija, joka on aloittanut opintonsa tai hänet on kirjattu opiskelijaksi 1.8.2015 tai sen jälkeen voi olla opintojen aikana poissa enintään yhden lukuvuoden eli kahden lukukauden ajan. Poissaoloaika ei lueta opinto-oikeusaikaan. Poissaolevaksi ilmoittautuneella opiskelijalla ei ole oikeutta suorittaa Humakissa opintoja eikä saada opintoihinsa liittyvää ohjausta eikä myöskään suorituksia opintosuoritusrekisteriinsä poissaolonsa aikana. Lisätietoa opiskeluoikeusajasta ja poissaolo-oikeudesta löytyy [Humakin tutkintosäännöstä](#).

8. Kriisitilanteet

Opiskelijan henkilökohtaisessa elämässä, lähipiirissä tai opiskelijayhteisössä koetut kriisit voivat aiheuttaa muutosta opiskelijan käyttäytymisessä. Tällaisessakin tilanteessa nopea tilanteeseen puuttuminen sekä tarvittaessa ohjaus (opiskelu)terveydenhuoltoon on tärkeää. Kriisitilanteet saattavat järkyttää myös opiskelu- ja työyhteisöä, jolloin apua saatetaan tarvita koko yhteisölle. Humakin työturvallisuustoiminnan tarkoituksena on parantaa kriisitilanteiden hallintaa Humakissa. Työturvallisuustoiminnan tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja.

9. Opiskelijan tukeminen hänen palatessaan opiskelijayhteisöön päihde- tai mielenterveysongelmien aiheuttaman pidemmän poissaolon jälkeen

Opiskelijahyvinvoinnista vastaava lehtori ja opiskelijan valmentaja ovat avainasemassa olemalla aktiivisia ja aloitteellisia opiskeluyhteisöön palaavan opiskelijan henkilökohtaisessa tukemisessa. Päihteiden väärinkäytön loputtua opiskelija saa omassa alueyksikössään tukea opiskelijahyvinvointiryhmältä. Opiskelijan opintojen edistymisestä huolehditaan, hänellä on mahdollisuus osallistua Otetta opintoihin –opintojaksolle ja hänelle voidaan osoittaa henkilökohtainen kokemustutor.

Edellytyksenä opiskeluyhteisöön palaavan opiskelijan menestyksekkäälle etenemiselle opinnoissa ovat yhteisöllisyyden ja suvaitsevaisuuden vahvistaminen, avoin ilmapiiri ja laadukas tiedonkulku. Alueyksikön opiskelijahyvinvointiryhmä ja opiskelijan valmentaja huolehtivat, että opiskelija saa tietoa ajankohtaisesta psykososiaalisesta tuesta. Tähän tukeen luetaan kuuluvaksi esim. päihteettömyyttä tukevat järjestöt (kuten A-klinikkasäätiö ja Irti Huumeista ry), alueen mielenterveyspalvelut, opiskelijoiden vertaistukijärjestöt ja seurakuntien palvelut.

Liitteet:

- A. Psykkisen tuen tarpeen ilmenemismuotoja
- B. Muistio puheeksiottotilanteesta
- C. Hoitoonohjaussopimus
- D. Pyyntö huumausainetestiin

Liite A:

Psyykkisen tuen tarpeen ilmenemismuotoja

Psyykkiset ongelmat ja häiriöt tai neuropsykiatriset oireet voivat näkyä ohjaus- ja opetustilanteissa seuraavilla alueilla:

- Tunne-elämä: itsetunnon ongelmat, tunteiden hallinnan ja ilmaisun vaikeudet
- Kommunikaatio: poikkeavuus puheessa, eleissä, ilmeissä
- Kognitiiviset taidot: keskittymisen ja tarkkaavaisuuden ongelmat, aloitekyvyn, motivaation, ajattelun, muistin ja päättelykyvyn vaikeudet, oppimisen hidastuminen, välinpitämättömyys opiskelua kohtaan
- Sosiaaliset taidot: vetäytyminen, häiritsevä ja epäasiallinen käyttäytyminen
- Arkielämän hallinta: myöhästymiset ja poissaolot, saamattomuus arkipäivän askareiden suorittamisessa, ulkoinen olemus, päihteiden käyttö

Työssäoppimisen jaksoilla ongelmat näkyvät esim. jännittämisenä, ahdistuksena tai sitoutumisen puutteena (mm. poissaolot).

Opiskelija voi olla:

- **Yliaktiivinen tai levoton**
 - Koväänäinen, pyörii paikallaan, ei keskity, ei kuuntele eikä noudata ohjeita, altis houkutuksille
- **Hyökkäävästi käyttäytyvä**
 - Pelottelu, uhoaminen, suuttuminen, hyökkäävä opettajaa kohtaan
- **Vetäytyvä ja luokse päästämätön**
 - Hiljainen, eristäytyvä, elää omissa maailmoissaan, vastailee niukasti tai ei ollenkaan, vihainen
- **Masentunut**
 - Hiljainen, iloton, alemmuudentuntoinen, välttelee muita, ei tule mukaan ryhmän tunnelmiin
- **Harhainen, todellisuudentaju hämärtynyt**
 - Epäluuloinen, hajanainen, kuulee ääniä, tulkitsee asioita väärin
- **Täydellisyyteen pyrkivä**
 - Pyrkii tekemään kaiken liian täydellisesti ja uupuu
- **Epäsäännöllinen**
 - Toistuvasti luvattomia ja ilmoittamattomia poissaoloja, jatkuvia myöhästymisiä
- **Tokkurainen**
 - Lääkkeet, alkoholi, huumeet, poissaoleva, keskittymiskyvytön, krapulainen

- **Aikavaras**
 - Tunneilla mielellään koko ajan äänessä
- **Epäsiisti**
 - Jatkuvasti huonosti hygieniastaan ja ulkoasustaan huolehtiva
- **Tarrautuva**
 - Haluaa jäädä jatkuvasti asioimaan tunnin jälkeen opettajan kanssa, varmistelee asioita
- **Ylikriittinen**
 - Arvioi / arvostelee jatkuvasti opetuksen sisältöjä, henkilökunnan ja opiskelijatoveriensa toimintaa

Lähde: Eskola, Seija & Jokinen, Anu & Rentola, Liisa 2008. Psykkistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus ja ohjaus ammatillisessa oppilaitoksessa – opas opettajille ja opiskelijahuollon työntekijöille. Invalidiliiton julkaisuja 0.37. http://www.validia-ammattiopisto.fi/wp-content/uploads/2014/04/Psykkinen_tuki.pdf

Liite B:

MUISTIO PUHEEKSIOTTOTILANTEESTA

Opiskelijan nimi ja opiskelijanumero

Olen osallistunut keskusteluun, jossa on käsitelty mahdollista päihdeongelmaani. Minulle on selvitetty Humanistisen ammattikorkeakoulun toimintatavat epäiltäessä päihdeongelmaa.

Keskustelun sisältö:

Havainnot esiintyneistä päihdehaitoista Humakissa:

Opiskelijan käsitys päihteenkäytöstään:

Sovitut toimenpiteet ja seuranta-aikataulu:

Aika ja paikka

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenselvennys

Opiskelijahyvinvointiryhmän pj

Päihdehaitan havainnut henkilö

Nimenselvennys

Nimenselvennys

Liite C:

HOITONOHJAUSSOPIMUS

Opiskelijan nimi

Henkilötunnus

Olen osallistunut keskusteluun, jossa on käsitelty päihdeongelmaani ja sitoudun noudattamaan hoitopaikan minulle antamia ohjeita. Mikäli keskeytän hoidon, ilmoitan siitä ammattikorkeakoulun opiskeluterveydenhoitajalle, jolloin ammattikorkeakoulu voi ryhtyä ammattikorkeakoululain 34 §:n tai 38 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Allekirjoittaneella ja opiskeluterveydenhuollolla on oikeus saada tietoja hoitosuunnitelmasta siinä määrin, kuin se on tarpeellista opintojen kannalta.

Aika ja paikka

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenselvennys

Todistavat:

Opiskelijajyhvintiryhmän pj

Opiskeluterveydenhoitaja

Nimenselvennys

Nimenselvennys

Tiedoksi:

Opiskelija

Opiskeluterveydenhuolto

Hoitoyksikkö

Opintoasiainpäällikkö

Liite D:

PYYNTÖ HUUMAUSAINETESTIIN

Koulutuksen järjestäjä tai korkeakoulu voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen perustuen

lakiin ammatillisesta koulutuksesta (630/1998, 34 a §), lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), 11 § 4 kohta), ammattikorkeakoululakiin (932/2014, 36 §), yliopistolakiin (558/2009, 43 d §), valtioneuvoston asetus huumausainetestien tekemisestä (218/2005, 4§)

Opiskelijan tiedot (nimi, henkilötunnus):

Opiskelijalla kuvallinen henkilöllisyystodistus: kyllä ___ ei ___*

*mikäli opiskelijalla ei ole kuvallista henkilöllisyystodistusta, on opiskelijalla oltava testaustilanteessa mukana koulutuksen järjestäjän, korkeakoulun, työssäoppimispaikan tai harjoittelupaikan edustaja, joka voi luotettavasti todistaa opiskelijan henkilöllisyyden

Perustelu vaatimukselle esittää huumausainetestiä koskeva todistus:

___ epäily huumausaineiden vaikutuksen alaisena olemisesta
___ epäily huumeriippuvuudesta

Päihtymysepäily (paikka, kellonaika ja pvm):

Päihtymystilan arvioijan (koulutuksen järjestäjän, korkeakoulun, työssäoppimispaikan tai harjoittelupaikan edustaja) nimi ja puh:

- Päihtymystilan arviointi:

Puhe	Puhuteltavuus	Ajan ja paikan taju
_ selvää	_ kyllä	_ kyllä
_ epäselvää	_ heikentynyt	_ heikentynyt
Kävely	Reaktiokyky	Alkoholin haju
_ varmaa	_ normaali	_ ei
_ epävarmaa	_ hidastunut	_ kyllä

Olemus		
☐ rauhallinen – hallittu	☐ euforinen – menee lujaa	☐ uhitteleva
☐ unelias	☐ ahdistunut	☐ itkuinen
Fyysiset oireet		
☐ ei ole	☐ levottomuus	☐ hikoilu
☐ vapina	☐ oksentaminen	

- Kuvaus toimintakyvyn heikentymisestä:

Opiskelija ohjattu testaukseen seuraavista tehtävistä:

- Huumausainetestaustodistuksen esittämiseen velvoittaneen koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun edustajan yhteystiedot (nimi, puhelinnumero):

Opiskelija ohjattu terveydenhuoltoon huumausainetestausta varten

Kellonaika ja pvm: _____

Terveydenhuollon yksikön nimi: _____

Mahdollisen saattajan nimi: _____

Paikka ja aika _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____
(päähtymystilan arvioinut henkilö)

Tämän asiakirjan alkuperäinen kappale on koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun kappale. Yksi kopio on annettu opiskelijalle ja yksi jää terveydenhuollon yksikköön.

Lähde: <https://www.julkari.fi/handle/10024/125752>